

Novice mreže Plan B za Slovenijo

Novi premiki na področju odpadkov

Ekologi brez meja smo v mesecu marcu močno zarili v odpadke ... v tiste legalno in nelegalno odložene, pa v tiste, ki jih je mogoče ločeno zbrati, in tiste, ki se jim lahko izognemo. V marcu je vrh dosegla vseslovenska akcija popisa divjih odlagališč pod imenom Popis divjih odlagališč 2011. V njej lahko vsak sodeluje tako, da prijavi divje odlagališče na www.ocistimo.si. Izkušnje iz tujine kažejo, da je ažuren register prvi korak k rešitvi problema divjih odlagališč, saj bo na podlagi popisa mogoče odlagališča ovrednotiti in najbolj nevarna pravočasno sanirati in tako preprečiti onesnaženje podtalnice. Poleg tega bodo redni popisi pokazali, na katera območja je potrebno usmeriti nadzor, kateri ukrepi so potrebni za preprečevanje nelegalnega odlaganja in kako uspešno se posamezne občine spopadajo z odlaganjem na divje. Zavedamo se, da bodo potrebne spremembe tudi na sistemski ravni, zato pripravljamo predloge za izboljšanje zakonodaje. V ta namen smo organizirali tudi nekaj posvetov. V aprilu pripravljamo konferenco Očistimo Balkan v enem dnevu!, kjer pričakujemo 60 predstavnikov iz vseh držav balkanskega polotoka. Cilji konference so prenos dobre prakse organizacije množičnih akcij, njena uspešnost pa se bo preverila v skupni akciji čiščenja Balkana 24. marca 2012.

V prvem četrtletju se je področja ravnanja z odpadki lotilo tudi resorno ministrstvo in januarja predstavilo prvi paket uredb, v pripravi pa sta še dva. Društvo aktivno spremlja dogajanje in pripravlja pripombe. Zdi se, da na področju ravnanja z odpadki tudi na MOP končno obstaja volja za ureditev. Veliko prizadevanj usmerjamo v akcije, ki bi pripomogle k preprečevanju nastajanja odpadkov. Izpostavili bi npr. 3Re-darilne izmenjave oblačil, ki so se izkazale za preprost in učinkovit način opozarjanja širše javnosti na to, da ne podlega vzgibom potrošništva. Ponosni smo na projekt socialnega podjetništva, za katerega smo pridobili sredstva iz Evropskih socialnih skladov. To je Ekokoncept, v okviru katerega bomo zagnali potujočo pralnico za lončke za večkratno uporabo, ki bodo na javnih prireditvah nadomestil tiste za enkratno uporabo. Gre za projekt, ki bo učinkovito in inovativno povezal socialno podjetništvo in okoljevarstvo in verjamemo, da bodo velika pričakovanja upravičena.

Nekateri člani društva smo se v marcu lotili preprečevanja nastajanja odpadkov na mikro nivoju, torej pri sebi doma. Mnoge trgovine ponujajo možnost refill-a. Uporabljanje s seboj prinesenih plastičnih vrečk in vrečk iz blaga se dobro obrestuje. Stročnice, semena, oreščke, čaje, čokoladne in druge bombone – vse si lahko postrežemo v svojo s seboj prineseno embalažo. Tudi zelenjava in sadje ter kruh niso problem. Do sedaj smo zabeležili le en primer, da trgovina ni želela postreči kruha na način, da bi ga dali v vrečko iz blaga. Poleg organskih odpadkov in nekaj steklovine tako naši koši v marcu samevajo. Ugotavljamo, da se z malce iznajdljivosti da živeti brez plastične, kovinske in papirnate embalaže, pa tudi, da v Sloveniji še ni pogojev za to, da bi se takega načina življenja brez pretiranih časovnih in miselnih naporov lotili množično.

Nekaterim odpadkom se ne da izogniti. S temi je potrebno ravnati smotno in z zavedanjem, da lahko predstavljajo dragocene in koristne surovine – do tega spoznanja v Sloveniji prihajamo (pre)počasi. To je tudi glavno sporočilo vseslovenske akcije zbiranja papir Star papir za novo upanje, ki bo potekala v aprilu. Prav vse prebivalce Slovenije vabimo, da podarijo svoj list za novo upanje - zbrani denar bo šel namreč v dobrodelne namene.

Petra Matos, predsednica društva Ekologi brez meja

Št. 16, marec 2011

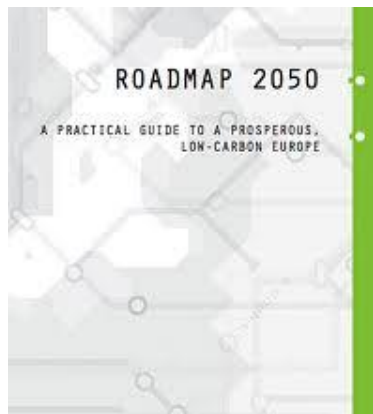
Vsebina

- 2 *Prehod v nizkoogljično gospodarstvo prinaša mnoge koristi*
- 2 *Nevladne organizacije kritične do učinkovitosti okoljske politike Slovenije*
- 3 *Nujni koreniti vsebinski popravki izhodišč nove Strategije razvoja Slovenije*
- 3 *Pripombe nevladnih organizacij na izhodišča podnebne strategije*
- 4 *Ne zaklenite nam prihodnosti!*
- 5 *Nevladne organizacije se bodo vključevale v pripravo Nacionalnega energetskega programa*
- 5 *Predlog nove zakonodaje na področju negospodarskega sektorja*
- 6 *O strateškem načrtovanju v samostojni Sloveniji*
- 6 *Napovednik*

Novice mreže Plan B za Slovenijo
izdaja mesečno Umanotera, Slovenska fundacija za trajnostni razvoj,
p.p. 4440, 1000 Ljubljana,
tel.: 01 439 7100,
www.umanotera.org
www.planbzasslovenijo.si

Uredništvo: Karmen Kogoj Ogris,
karmen@umanotera.org,
Koordinacija projekta Plan B za Slovenijo:
Nina Tome, nina.tome@umanotera.org.

Prehod v nizkoogljično gospodarstvo prinaša mnoge koristi

Evropska komisija je objavila dolgo pričakovana [Kažipot za preobrazbo Evropske unije v konkurenčno nizkoogljično gospodarstvo do leta 2050](#) (Roadmap for transforming the European Union into a competitive low carbon economy by 2050) ter [Načrt za učinkovito rabo energije](#) (Energy efficiency plan 2011). Že v februarju je Program Združenih narodov za okolje objavil poročilo [Towards a Green Economy](#).

Kažipot za nizkoogljično gospodarstvo do leta 2050 predstavlja rezultate analize Evropske komisije o tem, kako na stroškovno učinkovit način do leta 2050 emisije toplogrednih plinov zmanjšati za 80 do 95 odstotkov glede na leto 1990. Analiza Evropske komisije kaže, da bi imel prehod v nizkoogljično gospodarstvo številne koristi za EU.

Načrt za učinkovito rabo energije vsebuje ukrepe, ki naj bi omogočili boljši prihranek energije in doseg 20-odstotnega cilja za učinkovito rabo energije do 2020. Doseganje tega cilja bi med drugim prineslo okoli 1000 evrov prihrankov na gospodinjstvo letno in do 2 milijona novih delovnih mest. Na podlagi predlaganih ukrepov bo komisija v prihodnjih mesecih oblikovala tudi zakonodajne predloge.

Poleg zgoraj omenjenih dokumentov je pomembno tudi poročilo, ki ga je program Združenih narodov za okolje (UNEP) objavil februarja letos. V poročilu [Towards a Green Economy](#), je predstavljen scenarij zelene rasti, ki glede na rezultate modela že v naslednjih 5-10 letih prinaša višje stopnje rasti BDP in BDP na prebivalca glede na primerjalne scenarije poslov po starem.

Gospodarske priložnosti tega stoletja so torej izrazito v zelenem sektorju in Slovenija se mora čimprej vključiti v ta gibanja z razvojem znanja in storitev.

Nevladne organizacije kritične do učinkovitosti okoljske politike Slovenije

Na srečanju slovenskih okoljskih nevladnih organizacij s predstavniki okoljskega programa Organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj (OECD) so nevladne organizacije strokovnjake OECD seznanile z oceno, da je ena največjih težav slovenske okoljevarstvene politike neizvajanje sprejetih programov na področju varstva okolja.

Srečanja so se udeležili Pravno informacijski center - PIC, Umanotera, Ekošole, Focus, Greenpeace in Inštitut za politike prostora (IPOP). Predstavniki nevladnih organizacij so ocenili vključevanja javnosti v sprejemanje politik in sodelovanje v procesih varstva okolja in trajnostnega gospodarjenja s prostorom na lokalni in državni ravni. Komentirali so vlogo Ministrstva za okolje in prostor, za katerega ocenjujejo, da zaradi svoje politične šibkosti ne opravlja funkcije zagovornika okolja. Predstavili so slovenske okoljsko najbolj pereče projekte in prakse, na čelu z gradnjo šestega bloka Termoelektrarne Šoštanj in uničevanjem rodovitne zemlje.

Strokovnjaki OECD, ki so bili na obisku v Sloveniji v začetku marca, bodo sodelovali v pripravi Presoje učinkovitosti okoljske politike Slovenije (Environmental Performance Review). K skupni pripravi presoje se je v lanskem letu na pobudo OECD zavezalo Ministrstvo za okolje in prostor. Cilj presoje je pripraviti pregled in oceno strategij, programov, zakonodaje in drugih dokumentov s področja varstva okolja in trajnostnega načrtovanja prostora. Pomemben del presoje naj bi bila tudi preučitev izvajanja okoljskih politik različnih akterjev v Sloveniji. Skupino 9 strokovnjakov, ki bodo s strani OECD sodelovali pri pripravi presoje, vodi Brendan Gillespie, vodja Direktorata za okolje OECD.

Civilni dialog

Nujni koreniti vsebinski popravki izhodišč nove Strategije razvoja Slovenije

»Plan B mora postati Plan A, saj vlada pravega Plana A sploh nima,« je bil dogovor, ki so ga na razvojnem forumu »Strategija razvoja Slovenije 2013-2020 in trajnostni razvoj: priložnosti in nevarnosti« sprejeli udeleženci. Forum, ki je potekal v okviru projekta Plan B za Slovenijo, je bil posvečen strategiji in taktiki mreže Plan B za Slovenijo v odnosu do uradnega procesa sprejemanja nove slovenske razvojne strategije.

Februarja je vlada sprejela sklep o pripravi dokumenta "Strategija razvoja Slovenije za obdobje 2013-2020." V [dispoziciji](#) so opredeljeni vizija in poslanstvo dokumenta, časovnica priprave in tematski sklopi razprav. Cilj Strategije razvoja Slovenije je opredeliti vizijo prihodnosti Slovenije s širokim družbenim konsenzom ter v jasnem in relativno kratkem strateškem dokumentu oblikovati temeljne usmeritve in ukrepe za realizacijo te vizije.

Udeleženci foruma »Strategija razvoja Slovenije 2013-2020 in trajnostni razvoj: priložnosti in nevarnosti« so na prvem srečanju poudarili, da so potrebni vsebinski popravki vladnega izhodišča. Med drugim so izpostavili, da mora biti gospodarstvo sredstvo in ne cilj, da so potrebni novi sistemski temelji, ne le lepotni popravki, da izhodišča strategije ne upoštevajo naravnega kapitala in preveč temeljijo na makroekonomskih konceptih. »Moramo se zavedati, da gre za globok ideološki spopad: ideologija gospodarske rasti in neoliberalizma, ki je v ozadju vladne strategije, in nekaj, za čimer nas stoji večina tukaj in je radikalno drugačno,« je na forumu poudaril Dušan Plut.

Naslednje srečanje članic mreže Plan B za Slovenijo, strokovnjakov in drugih organizacij ter mrež na temo nove Strategije razvoja Slovenije bo predvidoma sredi aprila.

Pripombe nevladnih organizacij na izhodišča podnebne strategije

Nevladne organizacije, članice mreže Plan B, so v prvih pripombah na izhodišča t.i. [podnebne strategije](#) poudarile, da morajo biti cilji strategije jasno zastavljeni, določeni morajo biti dolgoročni ter vmesni in sektorski cilji. Greenpeace Slovenija je v pripombah med drugim poudaril, da Slovenija potrebuje pravzaprav dve strategiji: strategijo blaženja in strategijo prilagajanja. Focus je izpostavil potrebo po dopolnitvi analitske podlage strategije, Umanotera pa je poudarila, da je v

trenutni obliki strategija predolga, v določenih delih preveč strokovna oziroma tehnična in brez mobilizacijskega naboja.

Članice mreže Plana B se bodo še naprej aktivno vključevale v proces priprave podnebne strategije in sprejemanja [podnebnega zakona](#). Redno se bodo srečevale s predstavniki Službe Vlade za podnebne spremembe, ki vodi oba procesa, in podajale svoje predloge, mnenja in pobud na predlagane rešitve. Prvo takšno srečanje je potekalo sredi marca. Pri pripravi podnebne strategije bo aktivno sodeloval Svet za trajnostni razvoj.

Sredi februarja je bil v javno razpravo dan tretji osnutek Zakona o podnebnih spremembah. Javna razprava bo potekala do 31. maja 2011, rok za oddajo pripomb na osnutek zakona pa se izteče 15. maja 2011. Hkrati s tretjim osnutkom podnebnega zakona se je začel tudi proces sprejemanja dolgoročne podnebne strategije za Slovenijo. Do konca marca poteka faza vsebinjenja - zbiranje pripomb in mnenj zainteresirane javnosti o izhodiščih podnebne strategije. Časovnica sprejemanja podnebne strategije predvideva sprejem strategije na vladi še pred poletnimi počitnicami ter njeno potrditev v parlamentu do konca leta 2011.

Za podrobnejše informacije o pripombah na osnutek podnebne strategije kontaktirajte posamezne organizacije: info@greenpeace.si, info@focus.si, info@umanotera.org

Ne zaklenite nam prihodnosti!

Okoljske nevladne organizacije so pred odločanjem o gradnji šestega bloka Termoelektrarne Šoštanj na slovensko vlado naslovile poziv [»Ne zaklenite nam prihodnosti!«](#), v katerem so opozorile, da je TEŠ 6 gospodarsko, družbeno in okoljsko sporna investicija, zaradi katere utegne Slovenija izpustiti razvojne priložnosti na področju učinkovite rabe in obnovljivih virov energije. V pozivu so med drugim zapisale, da TEŠ 6 onemogoča doseganje dolgoročnih podnebnih ciljev Slovenije. »Slovenija bo morala v letu 2050 doseči izpuste v višini 2 toni CO₂ na prebivalca na leto. Če predvidene izpuste iz TEŠ 6 porazdelimo po prebivalcih Slovenije, dobimo natanko toliko: 2 toni CO₂ na prebivalca na leto. To pomeni, da nam en sam projekt lahko zapre prihodnost podnebne politike in energetskega sistema,« opozarja Lidija Živčič iz Focus društva za sonaraven razvoj.

»Če hočemo pravo razpravo javno o Nacionalnem energetskega programu, morajo biti v razpravi odprte vse opcije,« pravi Dejan Savič iz Greenpeace Slovenija. »Še enkrat ponavljamo, da je TEŠ 6 gospodarsko, družbeno in okoljsko sporna investicija. TEŠ 6 je investicija, s katero bomo za 1,2 milijarde evrov nepreklicno pokurili možnost za trajnostni razvoj energetskega sektorja,« dodaja Savič. Pri investiciji v TEŠ 6 se mnogokrat omenja ohranjanje delovnih mest. »Resnica je prav nasprotna,« pravijo nevladne organizacije. »Vložek v ohranjanje nekaj sto delovnih mest v Šaleški dolini, ki so že srednjeročno zapisana propadu, onemogoča nastanek nekaj tisočih delovnih mest po vsej Sloveniji. Študije ugotavljajo, da za vsako izgubljeno delovno mesto v premogovniškem in jedrskem sektorju pridobimo sedem novih v sektorju učinkovite rabe in obnovljivih virov energije,« so zapisale v pozivu vladi.

Po besedah podpisnic poziva prihodnost Slovenije ne sme biti talka energetskih lobijev, zato vlado pozivajo, da zagotovi transparentno in vsem dostopno razpravo o prihodnosti energetskega sektorja. »S tem ne želimo reči, da je potrebno prihodnost energetskega sektorja zasnovati na nestrokovnih osnovah; nasprotno: scenarije energetske prihodnosti morajo izdelati strokovnjaki, vsi skupaj pa se moramo odločiti, kateri se nam zdi kot družbi najbolj sprejemljiv,« pravijo nevladne organizacije.

Nevladne organizacije se vključujejo v pripravo Nacionalnega energetskega programa

Na srečanju članov mreže Plana B za Slovenijo, ki so zainteresirani za delo na energetske politiki, so udeleženci orisali situacijo na področju slovenske energetske politike, oblikovali predloge za skupne dejavnosti in naredili osnutek načrta dela. Ključna skupna dejavnost bo vključevanje v proces obravnave Nacionalnega energetskega programa (NEP). Časovnica procesa se je sicer precej spreminjala, vendar naj bi se se po zadnjih

informacijah javna razprava pričela v sredini aprila. Zainteresirane nevladne organizacije se bodo v razpravo vključile s pripravo skupnih stališč. Osredotočili se bodo na pomen učinkovite rabe energije in poskusili spodbujati tudi problematiko umeščanja obnovljivih virov energije v prostor.

Na srečanja delovne skupine za sodelovanje pri pripravi NEP bodo vabili različne strokovnjake, na srečanjih uskladili skupne predloge, ki jih ob koncu javne razprave predstavili javnosti.

Predlog nove zakonodaje na področju negospodarskega sektorja

Sredi marca se je zaključila javna razprava o predlogu [Zakona o opravljanju dejavnosti splošnega pomena na področju negospodarskega sektorja](#). Predlog zakona pomembno vpliva na delovanje in nadaljnji razvoj nevladnih organizacij, ki so organizirane v statusni obliki zavoda po Zakonu o zavodih.

S sprejetjem novega zakona naj bi Zakon o zavodih prenehal veljati.

Problematika tega se je kazala v tem, da je ureditev in upravljanje »zasebnih« zavodov izenačeno z javnimi zavodi. Poleg tega pa zavodom zaradi odsotnosti ustrezne pravne podlage ni bilo možno priznavati statusa delovanja v javnem interesu, kot to velja na primer za društva na podlagi Zakona o društvih (razen po posebnih zakonih, kot na primer Zakon o varstvu okolja).

Predlog novega zakona teh pomanjkljivosti ni odpravil, temveč je na nepregleden način uredil bodoči položaj zasebnih zavodov tako, da se ta statusna oblika nedopustno približuje kapitalskim družbam,

kar ogroža »nevladniški« značaj in posledično kandidiranje na razpisih. Predlog zakona predvideva, da bodo morali ustanovitelji v primeru, ko ne bodo odgovarjali za obveznosti zavoda, zagotoviti ustanovni kapital v višini pet tisoč evrov, prek ustanoviteljskega vložka pa bodo pridobili enakovreden delež na zavodu, s katerim bodo lahko razpolagali. Uvaja se pojem zmerni dobiček, pri čemer ni razmejitve do dobička. Če zavod večino prihodkov pridobiva z opravljanjem

dopolnilne (pridobitne) dejavnosti, se mora preoblikovati v gospodarsko družbo najkasneje v roku treh mesecev po izkazanem prihodku za preteklo leto. Nakazana je možnost nekoliko enostavnejšega upravljanja zavoda samo preko ustanoviteljev ne zagotavlja ustreznih pravic delavcev do sodelovanja pri upravljanju. Center za informiranje, sodelovanje in razvoj nevladnih organizacij (CNVOS) si prizadeva, da bi se navedeno uredilo v boljše besedilo za razvoj nevladnih organizacij – zavodov.

Iz uredništva

O strateškem načrtovanju v samostojni Sloveniji

Ob objavi vladnega sklepa o pripravi dokumenta »Strategija razvoja Slovenije za obdobje 2013-2020« je Umanotera na spletni strani [Plan B za Slovenijo](#) pripravila pregled strateškega načrtovanja v samostojni Sloveniji. Hkrati so na spletni strani objavljeni tudi javno dostopni dokumenti povezani z različnimi slovenskimi razvojnimi strategijami.

Začetki razmišljanj o nacionalni strategiji razvoja po osamosvojitvi Slovenije segajo v leto 1995, ko je Državni zbor sprejel prvo »Strategijo gospodarskega razvoja Slovenije (SGRS)« z naslovom »Približevanje Evropi – rast, konkurenčnost in integriranje«.

Na spletni strani [Plan B za Slovenijo](#) je poleg pregleda uradnega strateškega načrtovanja objavljen tudi pregled alternativnih razvojnih vizij od leta 2007: dokument »Plan B za Slovenijo, Pobuda za trajnostni razvoj, 1.0.« skupine nevladnih organizacij in posameznih strokovnjakov, dokument »Kam po krizi?«, dokument »Izhodišča za strateški razmislek o slovenskem razvoju« in dokument »Vizija 20+20«.

Napovednik

Izobraževanje in posvet Status nevladnih organizacij v javnem interesu na področju okolja

Posvet bo sestavljen iz dveh sklopov. Prvi bo med drugim odgovarjal na vprašanja, kaj je status v javnem interesu na področju okolja, kakšne pravice nudi na podlagi Zakona o varstvu okolja, kakšna

so merila za pridobitev in kakšna je možnost pridobitve financiranja iz 0,5 odstotka dohodnine. V drugem delu pa se bo posvet dotaknil tem kot so problematika pogojev za pridobitev statusa, pobude za spremembo pogojev ob naslednjih spremembah in dopolnitvah Zakona o varstvu okolja, doseganje proaktivnega obveščanja organizacij s statusom in uveljavljanje statusa skozi pravna sredstva.

Izobraževanje in posvet sta namenjena nevladnim organizacijam s področja okolja in prostora.

KDAJ: 29. marec 2011 od 9.00 do 13.00

KJE: Center Evropa, Dalmatinova 4, Ljubljana

KONTAKT za nevladne organizacije: Senka Vrbica, 01 540 19 14, pic@pic.si

Srečanje varuhinje človekovih pravic in civilne družbe s področja varovanja okolja

Na rednem mesečnem srečanju varuhinje človekovih pravic in predstavnikov civilne družbe s področja varovanja okolja bodo nadaljevali z obravnavo Zakona o varovanju okolja.

KDAJ: 31. marec 2011

KJE: Urad varuha človekovih pravic RS, Dunajska 56, Ljubljana

Informacije na [spletni strani](#) Varuha človekovih pravic.

Mrežna delavnica Veščina priprave pobud za sprejem ali spremembo predpisov - 2. del: Praktična nomotehnika

Gre za nadaljevanje delavnice iz 14. januarja, na kateri so udeleženci spoznali širši pravni okvir, ki ga je potrebno upoštevati pri pripravi in sprejemanju predpisov. Drugi del delavnice nadgrajuje pridobljeno znanje s prikazom konkretnih nomotehničnih pravil za pisanje predpisov in za njihovo spreminjanje na praktičnih primerih. Delavnica je namenjena nevladnim organizacijam, ki želijo aktivno vplivati na vsebino predpisov na področju varstva okolja in narave ter trajnostnega razvoja. Zaželeno je, da se je udeležijo tisti, ki so v prvem delu že osvojili osnove nomotehnike.

Udeležba na delavnici je brezplačna. Prijava na delavnico je obvezna, prednost pri prijavi imajo udeleženci prvega dela delavnice. Podrobnosti v vabilu na spletni strani Plana B.

KDAJ: 13. april 2011 od 9.00 do 13.00

KJE: Okoljski center, Trubarjeva 50, Ljubljana

KONTAKT in PRIJAVE: Karmen Kogoj Ogris, 01 439 71 00, info@umanotera.org

Mrežna delavnica Moderiranje procesov vključevanja nevladnih organizacij v civilni dialog

Delavnico bo vodila Vida Ogorelec, direktorica Umanotere in izkušena certificirana moderatorka.

KDAJ: 14. junij 2011

KJE: Center Evropa, Dalmatinova 4, Ljubljana

KONTAKT in PRIJAVE: Karmen Kogoj Ogris, 01 439 71 00, info@umanotera.org